

Za prokletým zvonem a vojenským tajemstvím do Mikulovic

GPS souřadnice: 50.2968249, 17.3202

Praktické informace

Délka trasy: 7 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí po rovině obcí a do mírného kopce přírodou. Projdete ji volným tempem za dvě hodinky. Výlet je možné jet s terénním kočárkem. I pejsky vzít můžete, ale v obci musejí být na vodítku. Dětem doporučujeme kola: Jede se celou dobu po asfaltce a kopeček je jen na začátku, kde se stejně luští, takže se kola mohou vést. Sešup z MUNY do obce je pak parádní a rychlý. :)

Vzdálenost od Prahy a jak se na výlet dostat: 263 km ujedete za necelé 4 hodiny. Pojedete po D11 do Náchoda, přes Polsko (Klodzko → Zloty Stok) a pak směr Javorník → Vidnava → Mikulovice.

www.idos.cz

Turistická mapa: [Odkaz na mapy.cz](#)

Parkování: Zdarma na parkovišti nedaleko obecního úřadu.

WC: Po cestě žádné oficiální toalety nepotkáte.

Možnost občerstvení: V sezóně občerstvení v MUNě, Restaurace Na Palubě (Nádražní 306), Restaurace Pohoda (Hlavní 239) – obě restaurace jsou cca 10 minut chůze od knihovny.

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Rejvíz, Velké Losiny, Dlouhé stráně, Zlaté Hory.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Výlet testoval prvňáček Josef s babičkou Milenou z Javorníku.

Postřehy dětí: Pepík (7 let): „Tohle byl úplně prdácký výlet. Babička mi dovolila vzít si kolo. Do kopce mi s ním pomáhala, když jsem luštil tajemku. Ale pak jsem jí často ujížděl. Říkala, že si příště kolo vezme taky.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás na samou hranici s Polskem, do míst, kde se ve středověku u říček Bělá a Olešnice z místních náplavů rýžovalo zlato. Budeme si tedy povídat o lesklém kovu, ukážeme si 700 let starý tis, krásný kostel a povíme si pověst o psím zvonu. Také vás provedeme ještě nedávno tajným vojenským areálem, ve kterém byly nejdříve sklady munice, pak zajatecký tábor a posléze vojenské posádky. Trasa je delší, ale celá vede po zpevněném povrchu. Tentokrát tedy doporučujeme vzít si kola.

Tento výlet vznikl u příležitosti oslav 760 let obce na objednávku a s velkou pomocí obce Mikulovice. Díky tomu je ZDARMA! :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,

zveme vás do obce, které je letos (r. 2023) přesně 760 let! Kolik členů vaší domácnosti by muselo sečíst svůj věk, aby se k tomuto číslu přiblížilo? My bychom si museli vzít na pomoc i početné rodiny několika sousedů. :)

Na trase potkáte lvy i bájně obludy a také budeme objevovat „skrytosti“ v textech i na obrázcích a zdech. Možná potkáte i Brontosaurusy... :)

Stejně jako ke všem našim výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud ji po vyluštění přinesete do místní knihovny, dostanete za ni malou odměnu.

Za prokletým zvonem a vojenským tajemstvím do Mikulovic

Doplňovačka

Vyrážíme na výlet!

Zapomeňte auto na parkovišti u obecního úřadu a očima vyhledejte místní knihovnu (je naproti úřadu). Tam na vás totiž bude po skončení výletu čekat vaše odměna.

Hned ale na závěrečný dárek zapomeňte a soustřeďte se na první písmenko do tajenky. Pěkně zostra na vás čeká už v samém počátku výletu. :)

Zkuste najít u parkoviště dva krásné obrovské stromy. Je to nesmírně těžký úkol a zvládnou ho jen ti nejšikovnější. :)

Jak se stromy jmenují? Víte, jakou mají spojitost s naší zemí?

Podívejte se na tvar jejich listu a namalujte ho prstem do vzduchu. Nepřipomíná vám nějaký orgán, který máte v těle. Ukažte si na něj... Je plný lásky, že? :) (Aspoň se to tvrdívá, ale chirurgové by se s vámi nejspíš hádali, že na ně odtud nikdy žádná láska ani nevykoukla.)

Na tabulce zjistěte, jak se lípa řekne latinsky. (Je to první slovo v názvu stromu v závorce.)

1. Jak se řekne lípa latinsky?

Lípy u pomníku svatého Jana Nepomuckého patří mezi chráněné památné stromy České republiky. Jejich stáří je odhadováno na 150 až 180 let. Zdejší lípa srdčitá má obvod kmene 300 cm a je vysoká 26 m. Lípa velkolistá má obvod kmene 328 cm a měří „jen“ 25 m.

Která je která? Zkuste jednu z nich obejmout.

Opatrně přejdeme silnici a jukneme k obecnímu úřadu.

Jelikož je Mikulovicím 760 let, jak už jsme si říkali, je jasné, že jsou historicky doloženy již od středověku. Osídlení údolí řeky Bělé je však určitě starší, než dokládají první záznamy. Už od 10. století měli totiž okolí dnešních Mikulovic „v merku“ hledači drahých kovů.

Víte, co jsou to drahé kovy? Označení vzácných rud, které se užívaly a užívají jako platidla, k výrobě mincí, šperků a podobně. Obvykle jde o zlato, stříbro či platinu. Máte na sobě nějaký drahý kov? Maminka jistě ano. Třeba prstýnek, náušnice nebo řetízek.

Zkuste najít na budově znak obce. Co na něm poznáte? Tak určitě nástroje ke kutání zlata, že?

Tenkrát lidé neměli žádné vrtačky ani sbíječky, natož razicí štíty. Vše museli kutat ručně kladívky, krumpáčky a podobně. Byť na tom byli lépe než třeba krtci, co mají na hrabání jen pacičky, byla to lopota. Pod Zlatými Horami – ve městě kousek odsud – lidé v touze po bohatství vykutali ve stometrové hloubce chodby 6 kilometrů dlouhé. Prostě všude všechno proděravěli jako ementál.

Znak je rozdělen na dvě barevná pole. Jedno je modré.

2. Jakou barvu má druhé pole?

Nepřehlédnutelnou dominantou obce Mikulovice je bezpochyby monumentální **kostel sv. Mikuláše**. Jdeme se na něj podívat. Kterým směrem to asi bude? :)

Napravo vidíte dům, na němž jsou namalované herní karty. Hrajete doma *Prší!* Nebo *Vole, padni!*?

Pak jistě poznáte, které „čertovy obrázky“ na omítce jsou. A že na jedné z nich něco nehraje! :)

Vidíte šavličku?

Přejdeme silnici, co ji máme přímo před nosem, a ke kostelu se jdeme podívat tak, že ho máme po levé ruce.

Vidíte sud se stříškou, který slouží jako informační médium?

Po pár schodech vystoupáme ke vchodu svatostánku.

Jeho základy byly položeny někdy v 16. století, a ještě než skončilo, byl roku 1582 poprvé přestavován. (Asi špatná projektová dokumentace.) Přestože byl roku 1737 opětovně rozšířen, už v následujícím století opět rostoucímu počtu farníků nedostačoval. Proto proběhla mezi farníky sbírka na výstavbu nového kostela. Chvilku trvalo, než dali věřící peníze dohromady, ale podařilo se. V roce 1903 byla ve starém kostele odsloužena poslední mše a ihned začaly demoliční a poté stavební práce. Než se kdo nadál, kostel se stal nejmonumentálnější církevní stavbou na Jesenicku. Dostal podobu trojlodní baziliky (je postavený ze 3 částí, kterým se říká lodě) postavené v historizujícím slohu. To znamená, že kostel vypadá, jako by byl starý, ale starý není.

Kolik mu je let, když byl postaven v roce 1903? Který panovník u nás tehdy vládl? Poradí rodiče?

Vidíte Mikuláše? A nepřipomíná vám někoho, kdo chodí v prosinci s čertem a andělem? Ano, je to přesně tenhle pán. Zkuste mu říct básničku, třeba vám hodí z balkonku nějakou dobrotu. Ale spíše ne! Zjevně je to dost nekomunikativní tuhoň. :)

Zkuste najít vedle kamenného erbu dvě okřídlené potvory. Ty ale mají tesáky!

Pokračujeme podél kostela až k místu, kde je do zdi vytesán letopočet. Je tam 15, pak křížek, pak 8 a potom něco, co vypadá jako písmeno Z.

Záhada? Nebo jen kameník nevěděl, jak napsat dvojku? :)

Scházíme do ulice Na Bukovci. Napravo za plotem hlídají dvě kamenná zvířata velký hřib. (Také bychom potřebovali, aby nám vyhlédnuté hříbečky někdo v lese ohlídal, než vyrostou...) Ovšem na místním hřibku byste si vylámali chrup, takže fakt nechápeme, proč ho má někdo hlídat. :)

3. Jak se jmenuje samička této šelmy?

Sejdeme kolem malých tisů až do ulice, kde nalevo v zahradě u čp. 5 uvidíme obří strom se zvláštní kůrou.

Je to vzácný **tis**, jehož stáří se odhaduje na 700 až 800 let. Kdyby uměl mluvit, povyprávěl by nám o založení obce i o všem, co se zde odehrálo... Jaká škoda, že nemá pusinku. Musel vidět tolik štěstí, radosti, smutku i slz!

Výška stromu se odhaduje na 13 metrů, obvod kmene dosahuje kolem 2,5 až 3 metrů.

Tis nám tu příroda zapoměla z druhohor, tedy časů asi před 200 miliony let. V té době žili na planetě obří ještěři, kterým se říká dinosauri.

Tmavě zbarvené jehličí zdobené drobnými červenými plody působí velmi dekorativně. V kráse tisu ale číhá smrt. Je prudce jedovatý. Celý! Kromě červených dužnatých míšků obalujících semena. Ptáci se ale plody neotráví. Nestrávená semena z nich vyjdou s trusem. Běda však, kdyby semínka rozžvýkali. Smrt může nastat už do dvou hodin. Což platí pro všechny živočichy. Pro vás taky. Prudce jedovaté je i jehličí, jehož požití v minulosti způsobilo mnoho otrav dobytka a koní. Na smrtící látky tisu neexistuje protijed. Proto také tenhle krasavec z přírody téměř vymizel. Lidé se ho kvůli ohrožení hospodářských zvířat zbavovali. Dnes je zařazen mezi chráněné druhy. V pohanských dobách byl dokonce posvátným stromem. Ceněn byl pro tvrdé dřevo, ze kterého se vyráběly zbraně – kopí a kuše. Vyřezávaly se z něj také hudební nástroje a předměty do domácnosti.

Tisy měla velmi ráda anglická spisovatelka Agatha Christie, královna detektivek. Jejich jedem otrávil hned několik nebohých obětí svých románových mordů. Znáte jméno jejího nejpopulárnějšího mužského detektiva? A staré slečny, která Scotland Yardu pomáhá vyřešit zločiny? Ti nejmenší asi ne, ale každý větší by mohl.

Ulicí pokračujeme do kopce směrem doprava. Držíme se značky, která má zvláštní barvu – je žlutobílá. Vede nás kolem domečků a kapliček ke hřbitovu.

Zastavte se u domu s obrázkem místního kostela. V popředí je na něm žena v modrém závoji – asi Panna Marie.

Nad hlavou má žluté kolečko.

Jak se říká této záři?

Za chvíli už budeme u hřbitova, kde sedneme na kolo a popřčíme doprava po rovince. Tak si ještě něco o Mikulovicích řekneme pěkně kvapem, abychom vás nebrzdili.

První písemná zmínka o obci pochází přesně z roku 1263. (Proto je jasné, že její úctyhodný věk 760 let není ani odhadovaný, ani vymyšlený). Tehdy se ovšem ještě jmenovala *Villa Nicolai*, což znamená Mikulášova ves. Proč se na počátku jmenovala latinsky? Vznikla totiž ve 13. století, kdy se vratislavští biskupové za pomoci osídlenců z Franka a Durynska snažili obydlet svými lidmi nově nabyté území. A biskupům byla jako církevním hodnostářům latina nejbližší. Obec je tedy nejspíš pojmenována po svatém Mikulášovi.

Máme tady nějakého Mikuláška? Nebo Andělku? Nebo čerta?

Ukažte nám chodidla, jestli náhodou nemáte kopytko. A jak jsme na tom s ocáskem? Nemá někdo pod vlasy schované rohy? :) Nebo s vámi čerti jen šijí?

Znáte nějaké pohádky o čertech? My známe s *Čerty nejsou žerty*, *Čertoviny*, *Princeznu ze Mlejna*, ale také *Dalskabáty* nebo třeba *Peklo s princeznou*...

A co říkanky o pekelnicích? Slyšeli jste někdy nějakou?

Jak to bylo s tím čertem, co vyletěl z elektriky? A víte, co ta elektrika je? Tramvaj, žádná zásuvka!

Kdo si myslel, že to je jinak? A kdo si myslel, že je správně: „Jelito, kopyto, platí to!“?

Není. Má to být: „Je-li to kopyto, platí to!“ :)

Ale zpátky k čertovským říkankám. Znáte tuhle?

Láry, fáry, elce pelce, předvádíme kotrmelce.

Od soboty do neděle, tisíc čertů máme v těle.

Dopředu i pozpátku, od pondělka do pátku.

A i když jim chybí nit, pořád s námi chtějí šít.

Než se dostanete ke hřbitovu, zkuste se naučit alespoň první rým. Maminky a babičky se to musí naučit celé. A tatínkové i pozpátku! :) Dědečky necháme být, mohli by stávkovat.

U hřbitova se na chvíli zastavíme, vydechneme, nabereme síly. Čtvrtina výletu a zároveň jeho nejnamáhavější část je za námi.

Nyní se vydáme doprava. Kopírujeme směr hřbitovní zdi. Zpátky v závěru výletu přijedeme ze směru, kam vede turistická značka.

Kdybyste se vydali pár set metrů doleva, narazili byste na říčku Olešnici. Ve středověku se u ní (a také u říčky Bělá) z místních náplavů rýžovalo zlato. V krajině jsou po této činnosti stále patrné stopy.

Co je to rýžování? S bílou obilninou, kterou autorka textu jako dítě plivala foukačkou z vykuchané versatilky na učitele či herce v divadle, nemá nic společného. Natož se sushi, rýžovými závitky či jinými asijskými dobrotami. Je to technika, s jejíž pomocí se za pomoci speciálních mis a sít promýval a prosíval písek potoků a řek či vykutané horniny. Proč? Kvůli zlatu, které se v nich schovávalo v podobě valounků, zrněk, šupinek. Jen ti nejšťastnější při kutání narazili na zlatou žílu tak mohutnou, že z ní mohli zlato odsekávat po balvanech. Všichni ostatní pomalinku, trpělivě a pracně rýžovali. Jak v Mikulovicích, tak později v dobách proslulé zlaté horečky v kanadském Klondiku. Technika se po staletí nezměnila.

(Zlatá horečka, která vypukla v oblasti zvané Klondike, zvedla v letech 1896 až 1899 ze židlí více než 90 000 lidí. Jako posedlí se hnání vidinou rychlého zbohatnutí hnali do pustiny v kanadském Yukonu, kde vlci dávali dobrou noc. Některým se něco najít skutečně podařilo, většina zůstala stejně chudá, ba ještě chudší. Když bylo zlato v roce 1899 objeveno u aljašského města Nome, horečka se přestěhovala tam. Už nikdy ale nebyla tak vysoká. O neodolatelém volání zlata psal také známý spisovatel Jack London. Možná znáte jeho knížku *Bílý tesák* nebo *Mezi zlatokopy*.)

Rýžování je mechanický proces získávání zlata pomocí rýžovací pánve založený na principu gravitačního ukládání jednotlivých složek a zlatinek či valounků zvaných nugety. Dodnes i v Čechách šikovně novodobí zlatokopové občas nějaké ty šupinky – zlatinky – objeví. Když se hodně dlouho snaží, přinesou jim proudy zlatinek tolik, že si je mohou nechat spojit dohromady roztavením. Rýžovníci na své speciální dřevěné splavy přiváděli pomocí jednoduchých náhonů vodu, která unášela nasypávaný zlatonosný štěrkopísek. Všechny spáry splavu se utěšňovaly konopím, aby se zamezilo úniku vody i zlatonosného materiálu. Štěrkopísek zlatomilci prohrabovali takzvanou hrabačkou. Těžké zlato se také zachycovalo v chlupech ovčí kůže, která byla připevněná na dně splavu. Kůže se pak dlouho propíraly v necičkách, v nichž se zachycené zlaté šupinky vyplavily.

K těžbě zlata se lidé vraceli i v pozdějších obdobích. Velmi zajímavé ukázky pozůstatků takzvaného „prstovitého dobývání“ můžeme vidět při cestě z Mikulovic do Ondřejovic, když projíždíme místem zvaným Zlatý roh podél potoka Olešnice.

Rýžování (německy seifen) připomínají některé názvy míst na Jesenicku (Kaltseifen, Studený Zejf), Bruntálsku (Vogelseifen, Rudná) i Rýmařovsku (Brunseifen, Rýžoviště).

To by bylo ke zlatu v tuto chvíli vše. Sedáme na kola a frčíme k místu, kterému se říká U Srubu.

Je tam sice lavička, ale sil máme dost, tak pokračujeme. Až budete míjet černo-žlutý sloupek, což je asi triangulační bod, hlasitě zakokrhajte! Proč? Jen tak! :)

Sejdeme se pod kopečkem u domku a dopravní značky.

Našli jste ji? Je to zákaz vjezdu. Kdo sem přesto smí?

5. Jak se jmenuje představitel církve, kterého najdete na tabuli?

Pokračujeme doleva do mírného kopečku. Všude kolem je listnatý les. Poznáte nějaké stromy?

Kdo vidí buk? Kdo dub? A komu se pletou? :)

Jak se jmenují plody těchto stromů?

Některé kmeny buků vypadají, jako by na nich byly oči. Vidíte je? Kdo vidí, 3x po sobě mrkne! :)

Napravo do nás teče lesní potok. Možná byste i v něm našli zlato.

Věděli jste, že se zlato vlastně nikdy nevyřazuje úplně? Z hor se totiž vyplavuje postupně. Podle toho, jak pukají, praskají, prostě se to v nich hýbe. Což samozřejmě nevidíme, ale je to tak. Pohybem skal a hornin se odhalí místa, kde ještě nějaké zlato zůstalo, a voda je postupně odnáší do řek a potoků.

Představte si skálu s křemennou žílou, uvnitř které je zlato. Odpočívá si tam jako v konzervě. Když je mráz (například -20 stupňů Celsia), skála popraská a zvětrá a zlato se začne postupně vymývat. Po troškách ve formě zlatinek, aby je voda unesla. Proces zvětrávání je tak pomalý, že nám zlato vlastně nemůže nikdy dojít. Což je dobrá zpráva! :) (Jak je to v případě zemětřesení, jsme nezjišťovali, protože je nechceme přivolávat.)

Pokud byste po cestě našli valounek zlata, co byste si (nám :) za něj pořídili? :

Nebylo to však jen zlato, co na Jesenicko lákalo. Byla to také ložiska železné rudy. V údolí řeky Bělé od Mikulovic až po Adolfovice byly zbudovány četné hamry (hammer je německy kladivo, takže v podstatě kladivárny), ve kterých se rudy z blízkých nalezišť tavily a kovaly, aby z nich vzniklo železo. Ve 14. století jich bylo třináct. První zprávy o výrobě železa ve Slezsku se týkají právě Jesenicka. Zdejší železo (jistě výborné jakosti) se prý v letech 1383 až 1390 vozilo přes polský Gdaňsk až do Londýna. O hamrech na Jesenicku se poprvé píše roku 1328, kdy jesenický fojt Ludherus dostal právo dobývat železnou rudu a zpracovávat ji.

A těžbu zlata a stříbra si pro sebe vyhradil... Biskup! :)

Víte, kdo je biskup? Prdelku kuřátka na mysli nemáme.

Biskup je služebník církve, který má pravomoc nad svým biskupstvím, kdysi panstvím. Jmenuje ho sám papež. Takže je to vlastně papaláš, funkcionář, hejtman nebo tak něco. Na hlavě nosí typickou čepici, které se říká mitra. Viděli jsme ji třeba ve znaku obce. A má ji na hlavě každý Mikuláš, co ho kdy potkáte, protože původní svatý Mikuláš byl také biskupem.

Vzpomínáte si?

Blížíme se k místu, které je plné tajemství, záhad, smrti, ale také Brontosaurů. :)

Nalevo vidíte běžné přízemní kasárenské objekty, před sebou pozůstatky něčeho, na čem byla asi ještě nedávno zavěšena křídla brány. Jsme na hranici někdejšího vojenského areálu, který prapůvodně za 2. světové války pro Němce vynuceně vybudovali místní obyvatelé.

Držíme se cesty, která je úplně napravo. Část areálu tak obejdeme po jeho pravé straně. V půlce se stočíme doleva a po „hlavní“ silnici se vrátíme k obci. Hlavní silnicí myslíme tu, která prochází celým areálem. Když si tedy někde spletete pěšinku, stejně na ni časem narazíte. Proč vůbec mezi převážně zdevastované a až děsivě působící baráky lezeme? Protože se tu na nás těší kozičky a prasátka!

Představte si, že všude tady kolem ležely před 80 lety Sudety. Ony jsou tu vlastně pořád, jen se to tu dnes všechno jmenuje jinak. Takže když po zabrání pohraničí roce 1938 Sudety připadly Německu, oblast dnešních Mikulovic začala být pro armádu zajímavá. Nebyla už součástí naší republiky a ležela poblíž důležitých dopravních cest. Jako první zde vzniklo skladiště. Tehdy místo dostalo název **MUNA**. Jde o zkratku Heeresmunitionsanstalt Niklasdorf, což bychom mohli volně přeložit jako *Armádní muniční zařízení Mikulášova vesnice*.

Vidíte napravo opravený domeček, na kterém jsou lyže? Tak to jdete správně!

Muniční továrna, skladiště a později zajatecký tábor byl vybudován mezi obcemi Mikulovice a Salisov. První objekty, jak už jsme se zmínili, postavili místní (nuceně nasazení) obyvatelé. Zaměstnanci muniční továrny se stali britští váleční zajatci. Po útoku Německa na Sovětský svaz byli vystřídáni zajatci sovětskými, kteří zde za neskonale horších podmínek působili až do konce války.

Jak už to tak bývá, když někde není dbáno o hygienu, došlo v táboře k několika epidemiím skvrnitého tyfu. Což je strašlivá nemoc, která trápila lidi po staletí. U nás už se naštěstí nevyskytuje, a když se budete mýt, snad se již nevrátí.

Původcem skvrnitého tyfu je bakterie Rickettsia prowazeki. Zdrojem nákazy je člověk, přenašečem veš šatní. (Klid, ta, co vám občas pobíhá ve vlasech, je veš dětská.) Vstupní branou infekce jsou drobné ranky po poštipání nebo poškrábání, kam se dostane trus vši. Skvrnitý tyfus obvykle začíná jakoby zničehonic. Dostanete horečku, zimnici, třesavku, bolí vás celé tělo včetně hlavy. Po několika dnech vám hlavně na trupu naskáče vyrážka. Obličej se kupodivu vyhne, končetinám také. Většinou se stav během prvního týdne zhoršuje, koncem druhého však horečka opadne a začnete relativně normálně vnímat. Když máte kliku. Těžké poškození nervového systému a komplikace v podobě bakteriální infekce a sepse totiž mohou vést k smrti nakaženého. Tyfus se léčí antibiotiky. Pokud na vás ovšem ještě zabírají nebo na ně nejste alergičtí.

Veš šatní doma jistě nemáte. To byste museli být extra „šikovní“. Veš dětskou si ale odněkud přinesete jedna dvě. Třeba z tramvaje. A i když je dětská, nestydí se přelézt na dospělé. Výsledek? Můžete se všichni udrbat. Je to potvora! Kdo už měl vešky? A kdo si užil zábal s roztokem a gumovou čepicí? :) My doporučujeme (alespoň u kloučků) sestřih dohola nebo maximálně na 5 milimetrů. Aby se veš neměla kde schovat ani uchytit. Navíc je teď holá hlava docela módní a nemusí se česat. Rozčesávání po umytí hlavy není třeba, takže se nekoná ani tahání.

Po osvobození Rudou armádou sloužil areál jako shromaždiště sudetských Němců před jejich odsunem do Německa. Munou jich prošlo až 52 000.

Poté v areálu působil nejprve výcvikové středisko Sboru národní bezpečnosti (SNB – tehdejší označení policie), posléze místo přešlo na dlouhých 60 let do majetku armády. Jako první zde sídlila dělostřelecká vojenská posádka, později také speciální škola pro přípravu řeckých partyzánů-agentů určených pro zpravodajskou a sabotážní činnost v řecké občanské válce. Od 60. let 20. století se v Muně zabydlel vojenský útvar č. 8189.

V 80. letech 20. století zde probíhala likvidace nosičů jaderných zbraní. V Muně v té době stálo 145 budov. Byl to obrovský areál!

Vyráběly se tu a skladovaly náboje do ručních zbraní, dělostřelecká a raketová munice, a to včetně té protiletadlové. Areál byl obehnan dvojítm plotem s vysokonapěťovým ohradníkem. Kdo by se přes něj chtěl dostat, dostal by takovou ránu elektrickým proudem, že by ji nejspíš nepřežil. Pozůstatky tohoto elektrického plotu (zejména betonové sloupky, část

rozbitých izolátorů a ostatný drát) lze na hranici areálu nalézt dodnes,

Do roku 2005 byly veškeré armádní aktivity v areálu ukončeny a objekt přešel do majetku obce Mikulovice. Severní část (hustěji zastavěná, blíže k centru obce) je dnes částečně využívána jako průmyslová zóna.

Už jste se dostali k místu zvanému *Občerstvení Mýtinka*? Výborně, nezabloudili jste.

Nám to tady sice trochu připomíná Cimrmanovu *Hospodu Na Mýtince*, ale dají vám zde najít, napít, a hlavně jsou tady zvířátka. Než se na ně ale podíváme, nemůžeme si jako milovníci Divadla Jára Cimrmana odpustit pár vět ze hry *Hospoda Na Mýtince*. :)

Notář mi vyprávěl, že dědeček byl vyhlášený samotář. Lidem se vyhýbal a nikoho kolem sebe nesnesl. Ale odjakživa toužil stát se hostinským. Nejdřív si otevřel hospodu u silnice na Písek. Ale chodili mu tam lidi. Pak si najal hostinec na náměstí v Opočně, zas mu tam chodili. A tak si postavil tohleto... :)

V ohradě najdete prasátka i kozy. Zvířena je velice přátelská a prasátko nám připomnělo Pepu z filmu *Jak dostat tatínka do polepšovny*.

6. Jak se říká nosu prasátka?

Znáte nějakou písničku o prasátkách? Třeba tuto od Jarka Nohavici?

Zazpíváme si ji, až opustíme občerstvení, aby ji neslyšelo prasátko v ohradě a nechtělo vzít roha. :)

*V řadě za sebou
tři čuníci jdou
ťápají si v blátě
cestou necestou
kufry nemají
cestu neznají
vyšli prostě do světa
a vesele si zpívají*

Ui-ui ui-ui uí

Nedaleko ohrady je ve směru, kterým budeme pokračovat, tabule s nápisem STEZKA .....

7. Doplňte slovo.

Pokračujeme s chrochtáním na rtech ještě asi 10 minut chůzí po pravé straně, než narazíme na hlavní cestu směrem doleva.

Jistě jste si všimli, jak se staré vojenské budovy všude kolem opravují. Také tu vznikají úplně nové domy a chaty. Chtěli byste sem jezdit na víkend?

V roce 2010 získalo několik zdejších budov *Hnutí Brontosaurus Jeseníky* s bohu libým cílem vybudovat zde místo setkávání neziskových organizací z celé republiky. Stalo se, jak zamýšleli. Brontoasuři se o MUNU starají příkladně.

Víte, co je brontosaurus? Je to s ním takové ošemetné... Existoval, jenže vlastně neexistoval.

Když se zeptáte na největšího dinosaura své babičky nebo dědečka, pravděpodobně vám řeknou, to byl brontosaurus. Ale ve skutečnosti to byl apatosaurus.

Vědci totiž našli kostry tohoto zvíře vícekrát, a protože se asi tak úplně nedomluvili, jedni pojmenovali bývalého vlastníka kostí apatosaurus, druzí zase brontosaurus. Než bylo odhaleno, že nejde o dva druhy, ale o jeden, jméno brontosaurus se proslavilo a stalo lidovým pojmenováním pro obrovské býložravé dinosaury. Proč se tedy přestalo mezi vědci používat? Může za to pravidlo nařizující, že platí vždy to vědecké jméno, které bylo uveřejněno dříve. A apatosaurus byl popsán dříve. Přesto mnoho lidí – hlavně starších – používá již neplatné vědecké jméno dodnes.

Znáte nějakého jiného dinosaura? Jak se jmenuje ten nejstrašlivější? Poradíme, že má v názvu slovo Rex.

V Muně dinosaury s největší pravděpodobností nepotkáte. Zato jiných zvěstev hodně. Příroda je zde tak krásná, že se tu každému, kdo je na ní závislý, moc líbí. Když procházíte za ranního rozbřesku po silničkách protínající areál, uslyšíte minimálně kosáka. A na jaře je tady bílo. Ne proto, že by zde zůstaly zbytky sněhu. Vítají vás bílé devětsilové loučky. Hned po devětsilu je v Muně zase žluto, jak zde na bývalé trase železnice kvete podběl. Za sluníčka se na pasekách a mýtinkách vyhřívají na pařezech ještěrky obecné a občas můžete v trávě narazit na užovku obojkovou s krásnými žlutými skvrnkami za hlavou. V noci uvidíte na cestách různě velké hnědé hroudy – jsou to ropuchy obecné a skokani hnědí. A když máte štěstí, zakváká na vás z temnoty rosnička zelená. V tůňkách možná zahlédnete plavat drobné tvorečky podobné menším ještěrkám. Jsou to čolci. Nebo vystrkovat kníry raka říčního, který je na čistotu vody náramně citlivý. Tady se mu líbí.

My čolka i raka viděli v potoce nedaleko kříže, který budete míjet cestou zpátky.

Teď jste ovšem na křižovatce. Jedna z cest vás směrem doleva z MONY vyvede. Ale je to na dlouho. Takže si dáme sraz u dřevěného pána s mečem a růžencem v ruce.

Že nevíte, co je růženec?

Většinou lidé se jako první vybaví šňůrka s navlečenými korálky a křížkem. Je to vlastně taková kalkulačka, počítadlo modliteb. Co korálek, to jedno pomodlení. Když máte odříkáno, posunete se o kuličku dále.

Základní modlitbou růžence je Zdrávas Maria. Když uděláte něco, co se nemá, a svěříte se s tím při zpovědi, farář vám dá za trest a kvůli odčinění odříkat Zdrávas Maria například 50x. Podle toho, jak závažné je vaše provinění. Abyste si nemuseli dělat čárky, vezmete do ruky růženec a... Modernější kněží vám k tomu ale přidají třeba umytí oken nebo generální úklid příbytku. A vsadte se, že si pak dáte mnohem větší pozor, abyste nezlobili, než jen po pouhém odříkání růžence.

My pro vás máme jiný úkol. Jistě jste si po cestě všimli velkých či menších kamenů, které se bez ladu a skladu „povávají“ v okolí a vypadají, že sem vlastně vůbec nepatří. Jsou to bludné kameny.

V době ledové k nám „zabloudily“ až z daleké Skandinávie. Jde o bloky hornin, které tehdy rozpínající se a mohutnící ledovec doslova dostrkal svým „čumákem“ až k nám. Pak ledovec roztál a kameny se nestačily divit, kde se to ocitly. Teorie vzniku bludných kamenů se ale objevila až koncem 19. století. Do té doby se jejich výskyt v Čechách připisoval potopě, vulkanické činnosti nebo různým čertům, rarachům, kyklopům a dalším bájným tvorům. Že když tudy letěli či kráčeli, „kamínky“ z různých důvodů upustili. Možná jako Jeníček s Maňenkou, aby pak trefili domů.

Dívejte se kolem a schválně, kolik takových „bludňáků“ kolem sebe uvidíte.

Pokud jste již minuli pána s růžencem, dáme se do hledání Persea. My si tedy alespoň myslíme, že to je Perseus, protože drží přesně takový štít, díky němuž ve starých řeckých bájích a pověstech porazil strašlivou Medúsu, obludu s hady místo vlasů.

Znáte její příběh? Jestli ne, přečtěte si ho ve slavné knize Eduarda Petišky. Kdo ještě neumí číst nebo ho to namáhá, ať požádá rodiče. Story o hadí vlasatici je před spaním ta nejlepší.

Když byla autorka tohoto textu malá, což bylo asi tak před 286 lety :), milovala film *Souboj Titánů*, který vypráví příběh o Andromedě, Perseovi a Medúse... Třeba si rodiče také vzpomenou. Samozřejmě existuje i nová verze filmu, ale ta už tak nějak není TO ONO! :)

Naše poslední zastavení před cílem bude v altánku u dřevěného kříže kousek od výjezdu z MUNY.

Najděte rozcestník a na něm obec, která je odsud vzdálena 1,5 km.

8. **Napište název obce.**

Z vojenského areálu vycházíme na stezku, která nás za 20 minut přivede kolem skautského tábora zpátky ke hřbitovu a pak do centra obce. Na kole jste tam za 15 minut. Bez kola za půl hodinku.

Aby nám cesta rychleji ubíhala, řekneme si zdejší známou pověst.

Před dávnými časy stál v Mikulovicích nádherný zámek. Patřil staré bezdětné vdově. Byla nespravedlivá a zlá, ale milovala svého pejska. Psík však onemocněl a přes všechnu péči uhynul. Co se stará paní pro něho naplakala! Když konečně osušila

slzy, rozhodla se, že dá na mazlíkovu počest ulít velký zvon. Tak velký, aby jeho hlas široko daleko vdovina pejska všem navěky připomínal.

Když byl zvonař hotov, opatrně zvon dopravil do mikulovického zámku. Seběhly se davy. Všichni chtěli vidět, jak se „psí“ zvon zavěšuje do zámecké vížky. Když bylo hotovo, rozechvělá zámecká paní přistoupila k provazu, aby zvon rozhoupala. Zatáhla... Jenže než stačil zvon vydat první zvuk, provaz se utřhl a zvon vyletěl jako na křídlech věžním oknem ven. Padl do říčky Bělé a zabořil se hluboko do jejího písčitého dna. Mezi diváky propukla panika. Všichni se rozutekli, neboť v tom viděli špatné znamení. Říkali si, že to je trest zámecké paní za její hříšné jednání. Lidi trápila, ale psovi byla schopná přinést každou oběť.

Uběhly desítky let, na zvon se zapomělo. Až jednoho dne do obce přiběhl pasák vepřů a vzrušeně vyprávěl, že spatřil v řečišti Bělé velkou hroudu zlata. Nebyla to však zlato – proud říčky časem vydrolil dno a z písku zasvítil omytý kov. Byl to zvon ze zámku, ulitý kvůli věčné slávě pejska staré vdovy. Lidé jej tehdy z říčky vylovili a odnesli do Hlucholaz. Tam jej dali roztavit a ulít z něj nový zvon. Ten prý měl krásný jasný hlas, protože už na něm nelpělo prokletí.

Máme hotovo. Z tajenky na nás kouká jedno zdánlivě nesmyslné slovo. Není to však nesmysl, je to latinské označení tvora, který zde žije.

Tito vzácní obojživelníci během období rozmnožování žijí ve vodě. Pokud voda, kde se rozmnožili, nevyschne, zůstávají v ní dospělí tvorové až do pozdního léta. Pokud žijí suchozemským životem, bývají přes den schováni v úkrytech pod kameny, kmeny, v dírách v zemi a podobně. V noci se vydávají na lov různých členovců, červů či plžů. Než nastanou noční mrazy, vyhledají úkryty, v nichž zimu přečkají.

Jsou to krásní živočichové a snad jste nějakého na dnešním výletě i potkali. :)

Teď už jen stačí zajít do knihovny a vyzvednout si dáreček. Hezky za něj poděkujte, my děkujeme také. Samozřejmě ne za dáreček, ale za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

Tip na závěr:

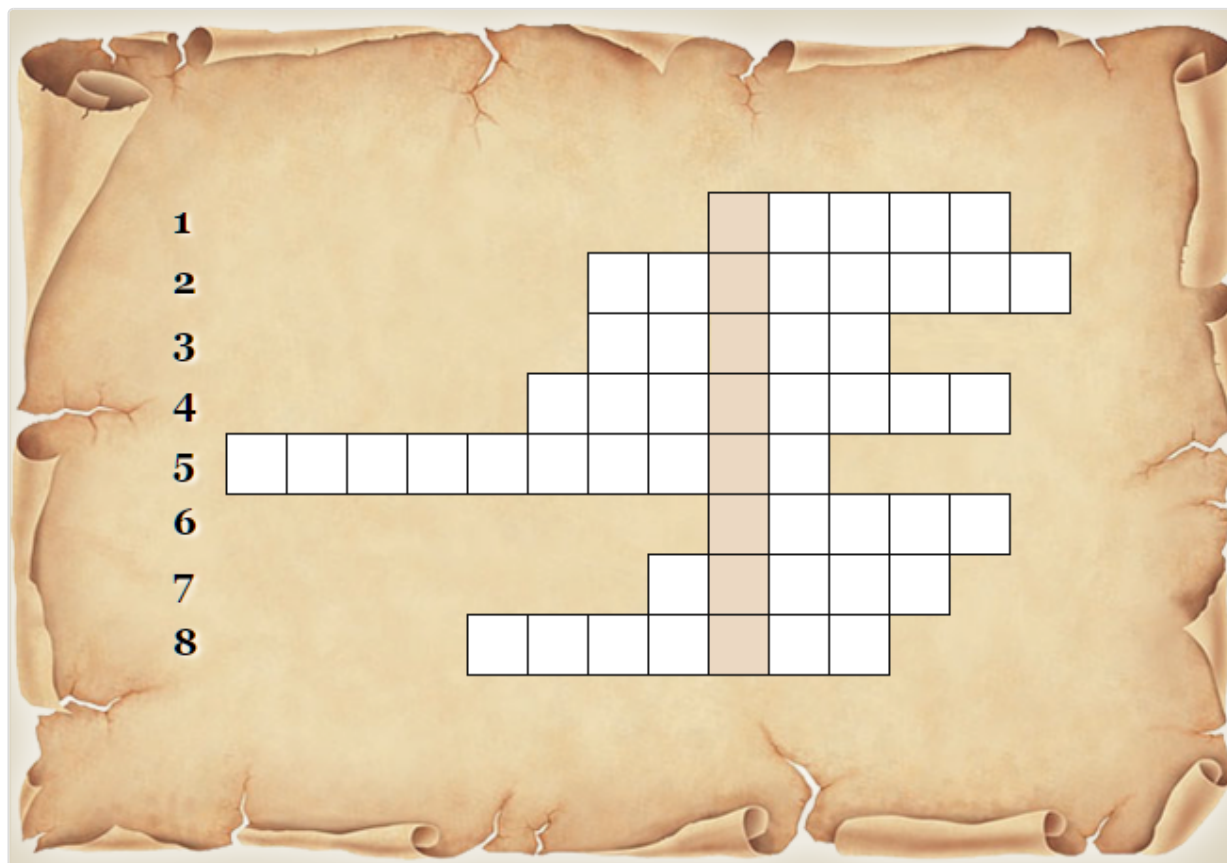
Při cestě ze Zlatých Hor do Ondřejovic láká k procházce naučná stezka Údolí ztracených štol. Provede vás místy, kde říčka Olešnice po miliony let ukládá zlato do náplavů. Zdejší rýžoviště byla těžena povrchově i hlubinně, takzvaným měkkým dolováním. Pravý břeh Olešnice je poset pinkami, obvaly i odvaly. Je protkán nespočetnými kanály pro přívod vody do rýžovišť. Hlavní kanál je stále v provozu. Geologové v těchto místech prokázali značný a stále se obnovující výskyt zlata. V hloubce asi 5 m bylo průzkumnou šachticí odhaleno vydřevené důlní dílo, zřejmě jedna ze ztracených štol vedoucích ke zlatonosným žilám. V současné době jsou v tomto romantickém údolí vybudovány repliky středověkých hornických mlýnů. V mlýnici vám bude předvedeno drcení zlaté rudy a při troše štěstí si kousíček zlata odnesete domů. Oba dřevěné stroje, které byly zhotovené podle dobových nákresů, jsou poháněny vodními koly, jež čerpají energii z původního kanálu. Je to čarokrásný kout, ve kterém se zastavil čas. Naučná stezka vás přivede i k místu, „kde voda teče do kopce“. Optický klam je tak silný, že pozorovatel jen stěží pochopí, jak to dávní zlatokopové dokázali. Dnešní inženýři by si s tím nejspíš neporadili. Nebo ano?

V textu byly použity mj. texty z webu www.kudyznudy.cz, www.mikulovice.cz, www.mistopisy.cz, www.cestovni-nemoci.cz, alougo.com, www.jeseniky-brontosaurus.cz a úryvek ze hry Divadla Jára Cimrmana – Hospoda Na Mýtince.

Otázky k tajence

---

1. Jak se řekne lípa latinsky?
2. Jakou barvu má druhé pole?
3. Jak se jmenuje samička této šelmy?
4. Jak se říká této záři?
5. Jak se jmenuje představitel církve?
6. Jak se říká nosu u prasátka?
7. Doplňte slovo.
8. Napište místo.

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.